

*Степанюк Ірина Михайлівна,
студентка магістратури спец. 012 «Дошкільна освіта»
Науковий керівник – к. пед. н., доц. Мельничук Л.Б.
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені акад. С. Дем'янчука»*

БЕСІДА ЯК МЕТОД ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА ІДЕЯХ МИРУ

У зв'язку з широкомасштабним вторгненням російського агресора на територію суверенної незалежної України проблема збереження миру розглядається як глобальна не лише у світовому масштабі, але набуває особливої актуальності для українського народу. Організація діяльності закладу дошкільної освіти під час воєнного стану – це новий виклик для усіх учасників освітнього процесу [3]. Виховання в дусі миру – уже не просто загальноприйнятий міжнародний термін, а пріоритетний напрям діяльності вітчизняних освітніх закладів в непростих умовах сьогодення.

Концепція розвитку громадянської освіти в Україні акцентує особливу увагу на необхідності створення сприятливих умов для формування та розвитку громадянських компетентностей людини у всіх сферах та на всіх рівнях освіти [2].

Проблема виховання дітей на ідеях миру була предметом наукових досліджень І. Беха, О. Безкоровайної, М. Кабатченка, О. Овчарук, С. Тангян та інших. Найбільш глибоко та всебічно окреслена проблема була висвітлена у працях С. Дем'янчука. Палкий патріот нашої держави, який пережив усі жахіття другої світової війни, ставши відомим ученим, був глибоко переконаним в тому, що морально-патріотичне виховання дітей та молоді є пріоритетним напрямом роботи освітнього закладу. Йому належить оригінальне педагогічне вчення, відоме в науці як педагогіка миру [4, с. 3].

В енциклопедії освіти наголошується, що виховання в дусі миру - це напрямок педагогічної теорії і практики, спрямований на свідому й активну участь у вирішенні найважливіших питань сучасності - розбудови миру, взаєморозуміння - соціального,

духовного і моральної довіри та поваги між народами, дотримання прав людей. Діалог, спрямований на виховання дітей у душі миру, посідає одне з важливих місць у системі дошкільної освіти.

Як зазначено у праці Петрук О.М., бесіди про мир – це одна із форм виховної роботи закладу дошкільної освіти, яка організовано і планомірно проводиться вихователями з метою вивчення нового або закріплення знайомого матеріалу, або перевірки знань дітей про миролюбство, любов до рідної України, її роль у суспільному житті інших держав, в боротьбі за мир між народами, ознайомлення з героїчними подвигами українського народу. Головне завдання цих бесід полягає в роз'ясненні значення моральних норм і правил поведінки, аналізі вчинків дітей і дорослих, колективному обговоренні етичних проблем. Негативні прояви поведінки також можуть стати предметом для розмови, яка має на меті вироблення в дітей відповідної оцінки негативного вчинку і прагнення уникати його [2, с. 152].

Говорячи про миролюбну політику нашої держави, необхідно наголошувати на важливі ключові питання такої політики українського народу. Щоб закласти першооснову громадянської любові у старших дошкільників, важливо не дозволяти дитині зловживати інформацією в розмові, щоб не втратити інтерес. Адже позитивні наслідки бесіди є лише тоді, коли вона ґрунтується на сприйнятті дітьми «реальної» доступності матеріалу, коли вона викликає у них відповідні емоції, допомагає побачити як позитивні, так і негативні сторони поведінки людей, спонукає до реалізації та самостійної оцінки поведінки людей..

Важливу виховну роль відіграє бесіда про мирну політику України лише в тому разі, коли вона відповідає певним педагогічним критеріям. Ці вимоги стосуються змісту бесіди, її форми проведення, відповідності матеріалу виховним особливостям дітей. Тому, потрібно добирати факти, які б вчили дошкільників, захоплювали їх своїм змістом, спонукали до відповідних переживань.

Готуючись до проведення бесід про мир слід активізувати дітей дошкільного віку: готуватись до бесіди в унісон, створювати різноманітні моральні ситуації, організовувати перегляд фільмів на

військову тематику, готувати подарунки для запрошених гостей на заплановану зустріч.

Готуючись до бесіди, необхідно враховувати, що переживання дошкільників містять різні враження, спостереження, ставлення до літературних героїв та поведінки однолітків. Тому варто намагатися актуалізувати для дитини цей досвід. Це допомагає дитині зрозуміти, що її дії стосовно іншої людини не байдужі дорослим, ровесникам і що вчинки в колективі, сім'ї, суспільстві мають моральний смисл.

На основі аналізу психолого-педагогічних джерел та наукових праць Петрук О.М. нами виокремлено наступну типологію бесід про мир для дітей дошкільного віку:

1. Бесіди політичного змісту.
2. Бесіди морально-етичного змісту.
3. Бесіди народознавчого змісту.
4. Бесіди про рідну мову та родину.

5. Бесіди про героїчну боротьбу українського народу проти російського агресора.

До першої групи належать бесіди, в яких розкриваються політичні основи нашого суспільства, політики України, героїзм українського народу. Сюди можна віднести такі теми: «Українці – проти війни», «Українське місто (село), у якому я живу», «Наші українські державні символи», «Воїн, який він?» та ін.

Друга група, - це бесіди морально-етичного характеру, Така тематика цих бесід: «Мужні професії», «Зберегти у серці Батьківщину», «Людина працею славиться», «Друзі пізнаються у випробуваннях» та інші.

Третя група включає бесіди, де вихователі виховують у дітей бережне ставлення до звичаїв і традицій українського народу. Сюди належать такі теми: «Журавликів випікали – весну закликали», «Без верби і калини – нема України», «Давні ремесла нашого народу», «До завірюхи треба кожуха» та інші.

До четвертої групи відносяться бесіди, що звеличують красу української мови і виховують у дітей любов до своєї родини. Така тематика цих бесід: «Рідною мовою розмовляти – Україну прославляти», «Краще переконувати словами, як кулаками»,

«Забудеш минуле – не отримаєш майбутнього», «Будь господарем своєму слову», «Хто мови своєї цурається, хай сам себе стидається» та інші.

Проведення бесід про мир розпочинається з бесід про свою сім'ю, рід, родину, виховання любові до рідної вулиці, села чи міста, де народились, своєї Батьківщини, розширення знань про коріння нашого народу – історію Козаччини та Запорізької Січі, виховання бережливого відношення до природи та любові до своєї мови [2, с. 154].

Особливої уваги педагоги ЗДО приділяють вивченню матеріалу, який черпають з розповідей людей старшого покоління (легенди, загадки, прикмети, повір'я) та з публікацій в журналах «Дошкільне виховання», «В гостях у казки», «Пізнайко», «Карамельки» та ін. Особливо у пригоді стають публікації ознайомлення дітей із календарними святами, звичаями, обрядами Олекси Воропая.

У розмаїті матеріалів даного жанру, потрібно підбирати педагогічно доцільні, а саме: «Дерево міцне корінням, людина — друзями», «В бою побувати – дізнатися ціну життя», «Ворог хотів бенкетувати, а довелося сумувати», «Коли війна, так повійськовому», «Хто себе не обороняє, того зневажають», «Війна приносить шрами й рани» та ін. Вивчення близького, доступного фольклорного матеріалу збагачує мовлення дітей, формує особистість дошкільника, виховує у них миролюбність.

До п'ятої групи бесід належать бесіди про героїчну боротьбу українського народу проти російського агресора. Серед тематики таких бесід можна зазначити: «Військовий України», «Наша армія - найкраща», «Якщо ти побачив підозрілий предмет на вулиці», «Почалась тривога – без паніки» тощо.

Зустрічі дітей дошкільного віку з воїнами ЗСУ та бесіди з ними є потужним засобом морального виховання, до них діти готуються з радістю та натхненням. Спільно з батьками і вихователями проводять бесіди мужності та пам'яті, виставки дитячих малюнків «Ми діти українські». Такі бесіди допомагають не тільки виховувати дітей у дусі миру, але й згуртовують дитячі колективи, формують громадянське суспільство та становлення єдиної нації.

Отже, виховання у душі миру є пріоритетним напрямком діяльності закладів дошкільної освіти.

Список використаних джерел

1. Виховання в душі миру як пріоритетний напрям роботи викладачів Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука / А.С. Дем'янчук, О.О. Марчук, Л.Б. Мельничук, О.М. Петрук. *Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ: збірник наукових праць*. № 2(20). Рівне : РВЦ МEGУ ім. акад. С. Дем'янчука, 2018. С. 21-27.

2. Петрук О.М. Виховання старших дошкільників у процесі проведення бесід про мир. *Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ : збірник наукових праць*. № 2 (20). Рівне: РВЦ МEGУ ім. акад. С. Дем'янчука, 2018. 270 с. С. 150-157.

3. Трансформаційні процеси в умовах війни та післявоєнного періоду. *Збірник матеріалів Всеукраїнської міждисциплінарної науково-практичної конференції* (м. Чернігів, 10 червня 2022 року). Чернігів : ГО «Науково-освітній інноваційний центр суспільних трансформацій», 2022. 375 с.

4. Я голосую за мир! *Матеріали ХХVІ Міжнародних громадських учнівських читань*. Рівне: МEGУ ім. акад. С. Дем'янчука, 2022. 168 с.

*Суткова Тетяна Миколаївна,
студентка магістратури спец. 012 «Дошкільна освіта»
Науковий керівник – к. пед. н., доц. Мельничук Л.Б.
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені акад. С. Дем'янчука»*

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕСТЕТИЧНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Формування естетичних уявлень, понять і смаків дітей старшого дошкільного віку – один з пріоритетних напрямів освітньої